

מסורת הש"ס

(א) ג"א האוכל רש"י
(ב) ופי' חסיד שנת' ד' ר"ה
רבי יהושע (ג) ופרה ס"ח
מ"ז פסוקים (ד) ו' ושי"ח
שד' דף (ג): (ס) ו' ושי"ח
שיד' דף (א) ג"א האוכל
רש"י (ו) פי' רש"י (ח) ג"א
האכל ד' פסוקים (ט) מן ו' ושי"ח
מחברי ליה' עד ו' ומיכ"ה
לפ"א ב"ה

הנהגות הב"ח

(א) רש"י ר"ה ג"א ופי'
מאובל (ב) ר"ה ד"ה
שני ופי' שד' לפי פסקין
ד' תרומה מ"מ ל' א"ל:

מוכס רש"י

כל הפוסל בתרומה. כל
היו דמיתין פסק יצאות
השם (ג) בני שמי' ו'
שפוטל לרומה (ד) ו' ושי"ח
תורת שנים לטול את
התרומה. מוכס משקין.
אפי' טמא. אפי' לדיהו
חזלה חרץ מטבול יום.
שפוטל לרומה מן המוכס
ועתה המוכס הוא. ו' ושי"ח
אילקשא טומאה דיידיה ולא
גזרי כיה לעשות משקין
מחלה. דלך דבני תורה
נרשין חוקי. ו' ושי"ח
משקין עליוס לקבל
דעומה. ומה היא עליוס
שמשקין טומאה על
כהנה. גזרי עליהן חומר
הנה שיה' כהניס טהור.
למחן. פסוקים י"ז.

שיטה מקובצת

(א) אבל בטרת תרומה
יכול להפסין נתפסין:
ומכילה אלא מתי' ר' י'
עד שוק הדבור נרשם עליו
ויבי' שלא נמצא כס"י:
(ב) אמר עולא חבריא
אמרין דרומה רמתי
רקתני שני עושה שלישי
בחולין: (ג) דאילו המאכל
מקבל טומאה מכביצה
אובלין: (ד) ואמרין כפי'
במרא דרומה אוכל הנאכל:
(ה) ולעולם אשמי' רש'
שלישי בחולין שנעשו על
טהרת תרומה:

השוחט פרק שני חולין

לד.

עין משפט
נר מצוה

פ"א א מ"י פ"ה ה'נל
אבות העומה ה"י י'
ופי' ה"י ופי' ופי'
ה'נל ה':
פ"א ב מ"י פ"ה ה'נל:
צ"א מ"י פ"ה ה'נל:

רבינו גרשום

הקדש כידים מסובכות:
ולוקמה בחולין שנעשו על
טהרת תרומה כ"ו. כלומר
ולוקמה מחתינת ארץ
באכלין כידים מסובכות
בחולין שנעשו על טהרת
תרומה ור' יהושע כלומר
הוא מורי בחולין שנעשו
על טהרת תרומה דאית
בהו שלישי: לא סלקא
דעתך דקתני כשר. כלומר
השוחט בהמה היה ועוף
ההוא כשר: אין כשר
בכשר מיוחד. כלומר
אע"פ שאין חיה בקדשים
גזרין חיה בהמה
דאיתיה בקדשים אבל
כשר כפירי לא מיתקף
ואי בתרומה היאך גזרין
בשר אבו פירי: מאן
חבריא רבה בר בר חנה.
כלומר דאיתיה בר בר חנה
לפירי יהושע חולין
שנעשו על טהרת הקדש
ליה בהו שלישי דבדעין
ליקמה ביהוה ה'נל: א"ל
ר' אליעזר לר' יהושע
מצינו שהאכל חומר
מן החולין (האובלין).
ואני היאך לא נעשה
אוכל מאכלין חומר
ולמה אמרת האוכל אוכל
מן האוכל דאילו אוכל
מכביצה. כלומר דאילו
אובלין מטמאין בכביצה
כ"ו: אלא שני שני למת.
כלומר דלברך שאתה
אומר שהאובלין חומר מן
האוכל לפיכך האוכל אוכל
ראשון אינו אלא שני אלא
האוכל אוכל שני למת הוא
שני כמורו והוא לברך
אין חומר אוכל מאכלין:
א"ל מצינו שהשני עושה
שני ע"י משקין. כלומר
אין נעשו משקין באובלין
שנים הרי הם כמורו:
משקין נמי תחלה (הא)
(והו) דתנן כל הפוסל את
התרומה כ"ו ואחרו דבר
הפוסל את התרומה והו'
שני ועשין משקין תחלה:
חרץ מטבול יום כלומר
שטבול יום פוסל תרומה
ואין עושין משקין תחלה:
ועוד שלישי שני למת.
כלומר דלברך שאתה
אומר שהאובלין חומר מן

מאן חבריא רבה בר בר חנה. לא ר"ל רבי אלעזר לעיל דלח
הוה קרי ליה חמריא דרבו הוה כדאמר בפ"ק דב"ק (דף י"א):
ויבש נחלין (ב"ב דף קנ"ה). דאמר עולא אמר רבי אלעזר הלכה
גזרין מן העבדים אכל קשיא אמאי לא קאמר עולא רבוי אומרים
ונראה דרבי אלעזר לא קאמר לעיל
יומר אלא הכא בחולין שנעשו על
טהרת קדש עסקין ופי' הוה
דקמיסין ודלא כרבי יהושע:
ואובל עד דאבי' חצי פריס.
אע"ג דמפרש ר"מ דבי"ח
דבר גזרי עד ארס האוכל כביצה
שיהא טמא מ"מ מימי רחיה מספול
גוייה שיהי' מתחלה בחצי פריס:
טומאה משיעורין א"א גמרין.
תימה הרי מנינו נגלת
נמה דמטמאה ואוכלה טעור אלמא
מאכל חומר מן האוכל: ש"נ שני
א"ה. דאע"ג דליכא למיגור דבדי
דאכל אובלין עמאין שני לפי משקין
(ו) דמעשר מ"מ אי לאו דאשכחן
בעלמא שני דעבדי שני ל' ל' למיגור
דלא להו מילי דרענן חוכא ופי'טולא:
מצינו שני עושה שני ע"י משקין.
וה"מ ואמאי לא קאמר
ע"י ספר דמרינן בפ"ק דשבת ודף
(י"ד) דהו מ"מ דבר יודים הנאות
מחמת ספר נמי פוסלות תרומה
דאמר חסד וי"ל דלא בעי לאמרי'
אלא ממאכל דעבדי מאכל אחר שני
דומיא דמאכל דעבדי ארס שני ועוד
דהא דספר עבדי ידים שניות וגם
פוסלות א"ת המרומה ללא משום
טומאה אלא משום חומרה:

בחולין שנעשו על טהרת תרומה ורבי יהושע
לא ס"ד דקתני בשר דאי בתרומה בשר מי
איכא אלא מאי בקדשים היה בקדשים מי
איכא בשר בבשר מיוחד בשר בפירי לא
מיוחד אמר עולא חבריא אמרין בחולין
שנעשו על טהרת הקדש ודלא כרבי יהושע
ואנא אמינא רבי יהושע היא ולא מובעיא
קאמר לא מובעיא חולין שנעשו על טהרת
קדש דחמירי דאית בהו שלישי אלא אפילו
חולין שנעשו על טהרת תרומה נמי אית בהו
שלישי מאן חבריא רבה בר בר חנה היא
דאמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מאי אהררי
רבי אליעזר ורבי יהושע להדרי אמר לו ר"א
לרבי יהושע מצינו אוכל חומר מן האוכל
דאילו נבלת עוף טהור בחוץ לא מטמא
ואילו אוכלה מטמא בנדים אבית הבליעיה
ואנו היאך לא נעשה אוכל כ"מאכל ורבי
יהושע מנבלת עוף טהור לא גמרין דחידוש
הוא אלא מצינו שהמאכל חומר מן האוכל
דאילו מאכל בכביצה ואוכל עד דאכיל
כחצי פרס ואנו היאך נעשה אוכל כמאכל
ור"א טומאה משיעורין לא גמרין ועוד
דלברך שאתה אומר על ראשון שני יפה אתה
אומר שני שני למה אמר לו מצינו שהשני
עושה שני ע"י משקין אמר לו והא משקין נמי
תחלה הוה דתנן: "כל הפוסל בתרומה
מטמא משקין להיות תחלה יחיון מטבול
יום ועוד שלישי שני למה אמר לו אף
אני לא אמרתי אלא בתרומה ישטהרתה
טומאה

אמר ליה רבי יהושע שאני משקין דעלולים לקבל טומאה דמ"מ לא
מירן כלום: אף אני א"א אמרתי ב'ו. י"מ כי מהכא דייק דמחרי'
סכרי
שאלן לו טומאה בגלוי וכשיאח צבית
היא מטמאה האדם עד שהוא מטמא בגלוי ואין מטמאות צבית הסתרים הלכך גזרת הכתוב
היא ואין למדין הימנה ור"א סבר למדין: אלא מצינו שהמאכל חומר מן האוכל דאילו המאכל
שני עושה שלישי שני ע"י משקין ור"א סבר דקתני צבית ור"א סבר דקתני צבית ור"א סבר דקתני צבית
צבית: וטומאה משיעורין לא גמרין. דשיעורין מילתא דאפי' היא ולא משום חומרה וקולא אלא אוכל דמטמא כביצה כ"ו
צו הכתוב מכל האוכל אשר יאכל (ויקרא י"א) ואמרין דבפ"ה דיומא (דף ק"ב) ופי' חיה לפסול את הגוייה וכן כ"ו
מצינת מרגולת ופסול גוייה כחצי פרס הכי תקון רבנן: ועוד לדברך. שאתה למד טומאה משיעורין לעשות מאכל חומר מן האוכל
מה שאתה אומר האוכל אוכל ראשון נעשה שני יפה אתה אומר אלא שני שני למה: אמר לו מצינו. שאוכל שני עושה את חבירו שני:
ע"י משקין. אם נגע אוכל שני באוכל שהמסקה טופח עליו נעשו משקין תחלה כדקתני ואילו כל הפוסל את התרומה מטמא משקין
להיות תחלה אוכל ראשון נעשה שני יפה אתה אומר אלא שני שני למה: אמר לו מצינו. שאוכל שני עושה את חבירו שני:
כומיה דלכילה חמירה ממגע: ואל. ר"א אי משקיה ילפינן תחלה נמי בעית למיעבדיה להאי ארס כי היכי דמשקה נעשה ראשון. ורבי
יהושע לא יליף מן המשקה דהתם חומרה דמשקין הוא שעלולין לקבל טומאה אכל מן האוכל יליף: חוץ מן הטבול יום. דאילקשא
טומאה מיניה ואע"ג דפסקיל תרומה לא עבדי משקה ראשון: אף אני לא אמרתי. האוכל אוכל שלישי נעשה שני: אלא. באוכל
של תרומה כלומר בחולין שנעשו על טהרת תרומה וכדאמר רבי יהושע בדיאל לעיל (ג): וכיון דעל טהרת תרומה נעשו עבדי לאוכלן
עד מ"מ טעמיה של תרומה טומאה היא אלא הקדש. כדאמרין מ"ב חומר בקדש (מגנה ד' י"ח): בגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש
אלמא אין שמירת תרומה חשיבא שמירה אלא הקדש דהא מדרסות לגבי תרומה מטמאין ואפילו בחולין דהא טומאה דאורייתא היא
והאוכל תרומה נשמר הוא מן המדרס ואפי' לגבי קדש לא חשיבא שמירה וחישיבן שמה יבשה עליהן אשמו נדה הי"ג שלישי דתרומה
לגבי קדש משקין ליה כשני הלכך האוכל שני לקדש שמיני שני עושה שני ע"י משקין. מדקאמר רבה בר בר חנה דאורייתא ר"א לרבי
יהושע שלישי שני למה ואמר אף אני לא אמרתי כ"ו ש"מ דהא דקתני במילתיה דרבי יהושע בחולין שנעשו על טהרת תרומה ה"ק בלאו
חולין י"ג שלישי שנעשו על טהרת תרומה ועלה קאמר אף אני לא אמרתי דדוקא קאמר ולא רבותא דאי טעמא היכי למילתיה ואמר
בזיו חולין הוא נעשה שני לקדש בחולין שנעשו על טהרת תרומה ומשום דטהרתה טומאה היא אלא הקדש ועלולם שלישי בחולין
שנעשו על טהרת הקדש איכא מאי קא מוסידי ליה ר"א שלישי שני למה הא אשמעינן רבי יהושע טעמיה. ועולא דאמר לעיל דרבי יהושע
בחולין שנעשו על טהרת הקדש נמי אית ליה שלישי סבר דהא דקתני במילתיה דרבי יהושע בחולין שנעשו על טהרת תרומה טעמא
הוה דייבא למילתיה דטהרת תרומה הוא דאמרין נעשה גופו שני לקדש משום דטהרתה טומאה היא אלא הקדש אכל לא
בחולין דטהרת הקדש ועלולם אשמעינן דיש שלישי אונעשין על טהרת תרומה וכ"ג שנעשו על טהרת הקדש והאי מחדרי ליה לא שמייה ליה
דאילו לא במשנה ולא בצרייתא מה שהשינו זה לזה אלא רבה בר בר חנה שמע ליה מרביהו א"ר ס"ל לעולא דהאי אף אני לא אמרתי לא היו דברים
מעולם דלרבי יהושע בתרייהו קאמר דנעשה גופו שני לקדש וטעמא משום דטהרת שיהיה צין נעשין על טהרת תרומה וצין נעשין על
טהרת הקדש טומאה היא אלא הקדש והאי דקתני לעיל בחולין שנעשו על טהרת תרומה רבותא אשמעינן דאפילו כהני איכא שלישי:
על

מאן חבריא רבה בר בר חנה. לא ר"ל רבי אלעזר לעיל דלח
הוה קרי ליה חמריא דרבו הוה כדאמר בפ"ק דב"ק (דף י"א):
ויבש נחלין (ב"ב דף קנ"ה). דאמר עולא אמר רבי אלעזר הלכה
גזרין מן העבדים אכל קשיא אמאי לא קאמר עולא רבוי אומרים
ונראה דרבי אלעזר לא קאמר לעיל
יומר אלא הכא בחולין שנעשו על
טהרת קדש עסקין ופי' הוה
דקמיסין ודלא כרבי יהושע:
ואובל עד דאבי' חצי פריס.
אע"ג דמפרש ר"מ דבי"ח
דבר גזרי עד ארס האוכל כביצה
שיהא טמא מ"מ מימי רחיה מספול
גוייה שיהי' מתחלה בחצי פריס:
טומאה משיעורין א"א גמרין.
תימה הרי מנינו נגלת
נמה דמטמאה ואוכלה טעור אלמא
מאכל חומר מן האוכל: ש"נ שני
א"ה. דאע"ג דליכא למיגור דבדי
דאכל אובלין עמאין שני לפי משקין
(ו) דמעשר מ"מ אי לאו דאשכחן
בעלמא שני דעבדי שני ל' ל' למיגור
דלא להו מילי דרענן חוכא ופי'טולא:
מצינו שני עושה שני ע"י משקין.
וה"מ ואמאי לא קאמר
ע"י ספר דמרינן בפ"ק דשבת ודף
(י"ד) דהו מ"מ דבר יודים הנאות
מחמת ספר נמי פוסלות תרומה
דאמר חסד וי"ל דלא בעי לאמרי'
אלא ממאכל דעבדי מאכל אחר שני
דומיא דמאכל דעבדי ארס שני ועוד
דהא דספר עבדי ידים שניות וגם
פוסלות א"ת המרומה ללא משום
טומאה אלא משום חומרה:

בחולין שנעשו על טהרת תרומה ורבי יהושע
לא ס"ד דקתני בשר דאי בתרומה בשר מי
איכא אלא מאי בקדשים היה בקדשים מי
איכא בשר בבשר מיוחד בשר בפירי לא
מיוחד אמר עולא חבריא אמרין בחולין
שנעשו על טהרת הקדש ודלא כרבי יהושע
ואנא אמינא רבי יהושע היא ולא מובעיא
קאמר לא מובעיא חולין שנעשו על טהרת
קדש דחמירי דאית בהו שלישי אלא אפילו
חולין שנעשו על טהרת תרומה נמי אית בהו
שלישי מאן חבריא רבה בר בר חנה היא
דאמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מאי אהררי
רבי אליעזר ורבי יהושע להדרי אמר לו ר"א
לרבי יהושע מצינו אוכל חומר מן האוכל
דאילו נבלת עוף טהור בחוץ לא מטמא
ואילו אוכלה מטמא בנדים אבית הבליעיה
ואנו היאך לא נעשה אוכל כ"מאכל ורבי
יהושע מנבלת עוף טהור לא גמרין דחידוש
הוא אלא מצינו שהמאכל חומר מן האוכל
דאילו מאכל בכביצה ואוכל עד דאכיל
כחצי פרס ואנו היאך נעשה אוכל כמאכל
ור"א טומאה משיעורין לא גמרין ועוד
דלברך שאתה אומר על ראשון שני יפה אתה
אומר שני שני למה אמר לו מצינו שהשני
עושה שני ע"י משקין אמר לו והא משקין נמי
תחלה הוה דתנן: "כל הפוסל בתרומה
מטמא משקין להיות תחלה יחיון מטבול
יום ועוד שלישי שני למה אמר לו אף
אני לא אמרתי אלא בתרומה ישטהרתה
טומאה

אמר ליה רבי יהושע שאני משקין דעלולים לקבל טומאה דמ"מ לא
מירן כלום: אף אני א"א אמרתי ב'ו. י"מ כי מהכא דייק דמחרי'
סכרי
שאלן לו טומאה בגלוי וכשיאח צבית
היא מטמאה האדם עד שהוא מטמא בגלוי ואין מטמאות צבית הסתרים הלכך גזרת הכתוב
היא ואין למדין הימנה ור"א סבר למדין: אלא מצינו שהמאכל חומר מן האוכל דאילו המאכל
שני עושה שלישי שני ע"י משקין ור"א סבר דקתני צבית ור"א סבר דקתני צבית ור"א סבר דקתני צבית
צבית: וטומאה משיעורין לא גמרין. דשיעורין מילתא דאפי' היא ולא משום חומרה וקולא אלא אוכל דמטמא כביצה כ"ו
צו הכתוב מכל האוכל אשר יאכל (ויקרא י"א) ואמרין דבפ"ה דיומא (דף ק"ב) ופי' חיה לפסול את הגוייה וכן כ"ו
מצינת מרגולת ופסול גוייה כחצי פרס הכי תקון רבנן: ועוד לדברך. שאתה למד טומאה משיעורין לעשות מאכל חומר מן האוכל
מה שאתה אומר האוכל אוכל ראשון נעשה שני יפה אתה אומר אלא שני שני למה: אמר לו מצינו. שאוכל שני עושה את חבירו שני:
ע"י משקין. אם נגע אוכל שני באוכל שהמסקה טופח עליו נעשו משקין תחלה כדקתני ואילו כל הפוסל את התרומה מטמא משקין
להיות תחלה אוכל ראשון נעשה שני יפה אתה אומר אלא שני שני למה: אמר לו מצינו. שאוכל שני עושה את חבירו שני:
כומיה דלכילה חמירה ממגע: ואל. ר"א אי משקיה ילפינן תחלה נמי בעית למיעבדיה להאי ארס כי היכי דמשקה נעשה ראשון. ורבי
יהושע לא יליף מן המשקה דהתם חומרה דמשקין הוא שעלולין לקבל טומאה אכל מן האוכל יליף: חוץ מן הטבול יום. דאילקשא
טומאה מיניה ואע"ג דפסקיל תרומה לא עבדי משקה ראשון: אף אני לא אמרתי. האוכל אוכל שלישי נעשה שני: אלא. באוכל
של תרומה כלומר בחולין שנעשו על טהרת תרומה וכדאמר רבי יהושע בדיאל לעיל (ג): וכיון דעל טהרת תרומה נעשו עבדי לאוכלן
עד מ"מ טעמיה של תרומה טומאה היא אלא הקדש. כדאמרין מ"ב חומר בקדש (מגנה ד' י"ח): בגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש
אלמא אין שמירת תרומה חשיבא שמירה אלא הקדש דהא מדרסות לגבי תרומה מטמאין ואפילו בחולין דהא טומאה דאורייתא היא
והאוכל תרומה נשמר הוא מן המדרס ואפי' לגבי קדש לא חשיבא שמירה וחישיבן שמה יבשה עליהן אשמו נדה הי"ג שלישי דתרומה
לגבי קדש משקין ליה כשני הלכך האוכל שני לקדש שמיני שני עושה שני ע"י משקין. מדקאמר רבה בר בר חנה דאורייתא ר"א לרבי
יהושע שלישי שני למה ואמר אף אני לא אמרתי כ"ו ש"מ דהא דקתני במילתיה דרבי יהושע בחולין שנעשו על טהרת תרומה ה"ק בלאו
חולין י"ג שלישי שנעשו על טהרת תרומה ועלה קאמר אף אני לא אמרתי דדוקא קאמר ולא רבותא דאי טעמא היכי למילתיה ואמר
בזיו חולין הוא נעשה שני לקדש בחולין שנעשו על טהרת תרומה ומשום דטהרתה טומאה היא אלא הקדש ועלולם שלישי בחולין
שנעשו על טהרת הקדש איכא מאי קא מוסידי ליה ר"א שלישי שני למה הא אשמעינן רבי יהושע טעמיה. ועולא דאמר לעיל דרבי יהושע
בחולין שנעשו על טהרת הקדש נמי אית ליה שלישי סבר דהא דקתני במילתיה דרבי יהושע בחולין שנעשו על טהרת תרומה טעמא
הוה דייבא למילתיה דטהרת תרומה הוא דאמרין נעשה גופו שני לקדש משום דטהרתה טומאה היא אלא הקדש אכל לא
בחולין דטהרת הקדש ועלולם אשמעינן דיש שלישי אונעשין על טהרת תרומה וכ"ג שנעשו על טהרת הקדש והאי מחדרי ליה לא שמייה ליה
דאילו לא במשנה ולא בצרייתא מה שהשינו זה לזה אלא רבה בר בר חנה שמע ליה מרביהו א"ר ס"ל לעולא דהאי אף אני לא אמרתי לא היו דברים
מעולם דלרבי יהושע בתרייהו קאמר דנעשה גופו שני לקדש וטעמא משום דטהרת שיהיה צין נעשין על טהרת תרומה וצין נעשין על
טהרת הקדש טומאה היא אלא הקדש והאי דקתני לעיל בחולין שנעשו על טהרת תרומה רבותא אשמעינן דאפילו כהני איכא שלישי:
על